

Fredagen den 13 november

Kl. 09.00–10.49

---

§ 1 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2015/16:130

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:130 Statens kostnadstäckning av kommunal
vård och omsorg

av Niklas Wykman (M)

Interpellationen kommer att besvaras den 24 november 2015.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 11 november 2015

Socialdepartementet

Åsa Regnér (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2015/16:165

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:165 Den olagliga konkurrensen på våra vägar
av Sten Bergheden (M)

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade
arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 11 december 2015.

Stockholm den 10 november 2015

Justitiedepartementet

Anders Ygeman

§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition
2015/16:47 till finansutskottet

Skrivelse
2015/16:42 till finansutskottet

*Svar på
interpellationer*

§ 3 Svar på interpellation 2015/16:115 om ensamkommande barns gode män

Anf. 1 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Ann-Charlotte Hammar Johnsson har frågat mig vad jag avser att göra för att snabbt se till att avsaknaden av ett centralt register över uppdrag som god man för ensamkommande barn inte utnyttjas. Hon har också frågat mig om jag avser att säkerställa att det inte uppstår situationer där gode män missbrukar dagens läge genom att åta sig fler uppdrag än vad som är rimligt. Frågorna ställs mot bakgrund av uppgifter om att en person kan ha många uppdrag som god man i olika kommuner.

Systemet med gode män, bland annat för ensamkommande barn, bygger på att enskilda personer i alla delar av samhället kan åta sig uppdrag som god man och därmed göra en viktig insats för en medmänniska. Gode män utför i regel sitt uppdrag på ett bra sätt.

I rådande situation när antalet ensamkommande barn som kommer till Sverige ökat dramatiskt är det viktigt att det finns tillgång till erfarna gode män som vill åta sig flera uppdrag. Förutsättningarna för en god man att klara av flera uppdrag beror bland annat på hans eller hennes skicklighet och erfarenhet. Som Ann-Charlotte Hammar Johnsson pekar på är det viktigt att en god man inte har så många uppdrag att han eller hon inte klarar av att tillgodose samtliga huvudmäns intressen.

Vid årsskiftet trädde ny lagstiftning i kraft som skärper den kontroll som överförmyndaren ska göra av gode mäns lämplighet. En omständighet som överförmyndaren ska beakta är om den tilltänkta gode mannen redan har många uppdrag och om det finns risk att han eller hon får svårt att sköta ytterligare ett uppdrag. Det ankommer på överförmyndaren att göra en aktiv efterforskning.

Det har dock inte ansetts lämpligt att i lag reglera hur många uppdrag en ställföreträdare får åta sig eller hur lämplighetsprövningen ska gå till. Jag är inte heller säker på att ett register är lösningen på det problem som Ann-Charlotte Hammar Johnsson tar upp.

I den överenskommelse om insatser med anledning av flyktingkrisen som nyligen träffats mellan regeringen, Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna aviseras att situationen för ensamkommande barn, bland annat vad gäller gode män, löpande ska ses över. Det kan finnas skäl att inom ramen för den översynen ytterligare verka för att alla barn företräds av en god man som kan utföra sitt uppdrag på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.

Anf. 2 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHANSSON (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Jag vill börja med att säga att jag delar justitieministerns syn på det viktiga uppdraget att vara god man. Det är en oerhört viktig insats som man gör som medmänniska.

Därför är det, precis så som statsrådet tar upp, viktigt att det finns tillgång till gode män och att människor vill åta sig dessa uppdrag här och nu och framåt i tiden. Det skulle i sig kunna fylla en helt egen debatt, för det finns ju mer att göra på det området.

Ministern lyfter fram erfarenhet som en viktig del och att skicklighet spelar roll för hur många uppdrag man som god man kan åta sig. Det håller jag med om. Så är det absolut, och vi kan också enas om att de flesta verkligen gör ett viktigt arbete på ett bra sätt.

Hur många uppdrag en god man kan åta sig finns det självklart inget givet tak för, utan det kan se väldigt olika ut, precis som nämns i sammanhanget och som ministern också tog upp. Människors förmåga, yrkesskicklighet och erfarenhet är parametrar som spelar roll, inte bara i detta fall, utan det spelar roll även på andra områden, till exempel när man tittar på skolan.

Däremot är antalet uppdrag som jag hänvisar till i min interpellation – 60 stycken – ett sådant exempel där jag inte bara ifrågasätter att det går att tillgodose samtliga huvudmäns intresse, utan jag anser att det är omöjligt, om man betänker att uppdraget innebär att den som är god man inte bara ska ha ytlig kontakt i en minut eller två. Det handlar ju om att vara behjälplig med besök i sjukvården, myndighetskontakter och andra delar i en persons liv som ska fås att fungera i dennes vardag.

Uppdraget som god man för barn skiljer sig från uppdraget som god man generellt. Jag anser att det inte på något sätt är rimligt att ha ett så stort antal barn i sin roll som god man, eftersom man ska kunna ta till vara deras intressen.

Ministern tar upp den nya lagstiftningen som trädde i kraft vid årsskiftet och som skärpte överförmyndarens kontroll, nämligen att beakta just hur många uppdrag som gör att den gode mannen får svårt att sköta ytterligare uppdrag. Det ankommer då på överförmyndaren att göra en aktiv efterforskning.

Det här låter som en rimlig tanke och lagstiftning, men i praktiken här och nu är det inte en så god idé, eftersom det, precis som jag framförde i min fråga, finns en begränsning av vad överförmyndaren kan se i det egna systemet. Denne ser inte helheten och fixar inte den uppgiften, vilket i slutändan drabbar den som behöver hjälp och stöd.

Denna fråga ställs verkligen på sin spets när överförmyndaren upptäcker att en och samma person har 60 personer att vara god man för. Jag tänker att det kanske inte bara är på ett ställe det är så utan på ett antal ställen.

Problemet för överförmyndaren är att hinna med att titta inte bara i det egna systemet och förse de ensamkommande barnen med en god man utan även att i kontakt med andra få reda på hur läget är för gode män överlag. Hur många personer har de egentligen utanför det system man själv har att hantera och där man kan se saker och ting? Förutom att man tagit på sig uppdraget och ska vara behjälplig är det ju en praktisk belastning att sitta och leta i systemen samtidigt.

Att ha gode män på distans gör också att det blir mer komplicerat. Det ställer krav på att en god man i sitt uppdrag sitter i köer, och det är väntetider för att få svar när man ska uppfylla sitt uppdrag.

Anf. 3 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Läget är att det precis har genomförts en lagändring. Den tidigare regeringen införde inte något formellt tak för hur många barn som en god man kan ha hand om, utan man höll sig till det systemet där det helt enkelt är upp till överförmyndaren att göra den bedömningen.

Den tidigare regeringen införde inte något sådant tak, och det är heller inte aktuellt för denna regering att införa det. Jag anser, i likhet med den tidigare regeringen, att det måste vara upp till överförmyndaren att göra den bedömningen, och då kan man luta sig mot ny lagstiftning.

Vi vet alla hur verkligheten ser ut. Vi har en situation där det kommer väldigt många ensamkommande barn till Sverige. Vi talar om ett par tusen i veckan, under det här året en bit över 30 000, kanske ända upp till 40 000. Vi förstår alla att detta ställer väldigt stora krav på våra system – inte bara på godmanssystemet, men det är en sådan fråga som måste lösas och som vi måste kunna klara av.

Det finns bara en lösning på det här, och det är att rekrytera fler gode män. Regeringen har nyligen gett ett särskilt uppdrag till Socialstyrelsen att genomföra informationsinsatser till allmänheten om vad det innebär att vara god man. Jag tycker att ingången bör vara den att vi nu ser ett så stort engagemang från befolkningen totalt sett i flyktingfrågan. Det finns många som gör ett otroligt ideellt arbete just nu. Det handlar om att samla in kläder och pengar. Man försöker hjälpa till på asylboenden och så.

Då vill jag påpeka att det engagemanget faktiskt också kan kanaliseras genom att man tar på sig ett godmansuppdrag. Det behöver inte vara så komplicerat och svårt som kanske många utgår ifrån att det är, och därför tror jag att det är viktigt att genomföra den typen av informationsinsatser som Socialstyrelsen nu har fått i uppdrag att göra.

Situationen ser olika ut i olika delar av landet. Jag såg till min glädje att det just här i Stockholm verkar finnas ett väldigt stort intresse från allmänheten att gå in. Man har till och med en kö av människor som vill bli gode män för att kunna ta hand om dem som kommer till Stockholm.

Den situationen hoppas jag att man ska kunna åstadkomma även i övriga delar av landet.

Anf. 4 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHANSSON (M):

Fru talman! Jag börjar med det sista justitieministern tog upp, nämligen att det ser olika ut på olika ställen i landet. Det är glädjande att folk vill bli god man. Det är en tjänst som behövs, och det är positivt att folk ser på den på ett nytt sätt. Jag hoppas att det får ringar på vattnet.

Låt mig då gå tillbaka till problemet. Samtidigt som barnen och ungdomarna ska ha gode män finns ett system som ska fungera som vanligt. Vi vet att det är stora påfrestningar just nu, men samtidigt finns människor i det ”vanliga” systemet som behöver gode män. Om situationen inte hanteras och dessa människor ställs på kö kan de förlora boenden eller vad som helst annat. Det finns en stor risk och fara i den änden.

En god man ska även sköta ekonomiska uppgifter och hjälpa personer till bra lösningar i fråga om bland annat inkomst. Det får man inte göra själv, och då är vi tillbaka vid frågan om överförmyndaren. En god man ska få hjälp och stöd hos överförmyndaren. Den hjälpen stoppas i ett system där jag menar att överförmyndaren blir belastad av att behöva lägga tid på att leta i systemet för att kontrollera att det inte sker något missbruk.

Jag har föreslagit en lösning med ett centralt register. Jag kan hålla med ministern om att det kanske inte är den lösningen som ska användas, men det måste bli en lösning. Det handlar inte bara om här och nu utan även för framtiden. Det behövs en lösning så att överförmyndaren på ett bra sätt kan göra rimliga bedömningar och överblicka att det inte uppkommer oegentligheter. Fokus ska ligga på den person uppdraget är till för. Jag undrar än en gång om 60 personer kan vara i fokus. Det låter mer besvärande.

Även om situationen är trängd är det tråkigt att detta läge har uppkommit. En god man får mellan 2 800 och 3 500 kronor i månaden för jobbet. Jag tror att många människor gör ett långt större jobb än vad de får betalt för. Men om man tar på sig att vara god man för 60 personer per månad ifrågasätter jag att det är fråga om ett genuint uppdrag. Jag har svårt att se att det sker av rätt skäl.

Det är bra att Socialstyrelsen ska titta på rekryteringen av fler gode män, men jag tror fortfarande att problemet med att bara se sin egen del i det hela kvarstår. Hur den ska se ut har jag ingen uppfattning om, och det behöver jag inte ha. Det är en hur-fråga. Hur ska situationen lösas? Med hjälp av it och teknik kan rekryteringen underlättas.

Anf. 5 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANS-
SON (S):

Fru talman! En lagstiftning har precis antagits som innebär att överförmyndaren vid sin prövning särskilt ska beakta hur många ärenden som den tilltänkte gode mannen ska ha. Jag tycker att vi ska lita på överförmyndarnas omdöme och bedömningsförmåga. De kan se i det enskilda fallet vad den tilltänkte gode mannen kan klara av. Jag kan inte uttala mig om de enskilda situationerna, utan jag måste lita på deras omdöme.

Sedan var det frågan om ett centralt register. Vilket problem skulle det lösa? Överförmyndaren ska efterforska hur många andra ärenden som den gode mannen har. Det är där ansvaret ligger. Det måste skötas i en dialog med den gode mannen i fråga.

Att bygga upp ett centralt register och knyta alla kommuner till registret, och dessutom se till att registret är ständigt aktuellt, är mycket resurskrävande och kostsamt. Det är inget jag tycker att vi kan prioritera just nu när situationen ser ut som den gör, när vi dag för dag, vecka för vecka, måste klara av rekryteringen av gode män till de ensamkommande barnen.

Fru talman! Det finns ingen annan lösning än att se till att hela tiden jobba med att rekrytera fler gode män. Jag tror att det finns ett stort intresse hos allmänheten att göra en insats, men många har inte fått upp ögonen för att det kan vara en nyttig och god insats för att hjälpa de barn som kommer hit och som en integrationsinsats in i det svenska samhället.

Låt oss jobba inom de ramar som finns, och låt Socialstyrelsen göra de informationsinsatser som man har fått i uppdrag att göra.

Anf. 6 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Fru talman! Jag tror också att överförmyndarens omdöme är att lita på. Fortfarande kvarstår problemet för mig att en överförmyndare inte ser helheten. En god man sitter i Kristianstad, men sedan kan den gode mannen ha åtagit sig uppdrag i Göteborg, Luleå, Haparanda, Ystad etcetera. Uppdragen i de andra kommunerna syns inte.

Jag ifrågasätter inte överförmyndarnas omdöme, utan jag ser ett register som ett stöd och en hjälp att inte lägga kraft och tid på att ta reda på hur det ser ut i 290 kommuner. Ett it-system skulle kunna signalera om en god man har fler än tio uppdrag. Det kan inte vara så svårt eller dyrbart att bygga. Samtidigt måste det spara pengar med tanke på att folk kan få problem på annat sätt. Det gäller dem som ska in i systemet och få gode män, dem som är i systemet och har gode män och de barn som är i akut behov av gode män. Det är administrativt resurskrävande att leta, och det finns mycket operativt som behöver göras varje dag.

Det är ändå min stora förhoppning att justitieministern här och nu gör det möjligt för överförmyndarna att på ett rimligt sätt undvika att hamna i sådana situationer och att det sker en översyn som ser framåt i ett längre perspektiv. Informationen kommer direkt från överförmyndarna, och de anser att det finns problem.

Anf. 7 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag anser att det finns betydande praktiska problem med ett centralt register.

Just nu kommer tusentals ensamkommande barn till Sverige under en månad. Då måste hela tiden gode män förordnas åt ett par tusen barn i veckan. Hur i hela världen ska ett centralt register kunna hållas aktuellt i en sådan situation? Först ska registret byggas, och sedan ska det fungera som ett stöd för överförmyndaren.

Det är nu mer smidigt med den nya lagstiftningen – som den tidigare regeringen tog fram – där ansvaret läggs på överförmyndaren. Han eller hon ska i prövningen av gode män ha en dialog med den tilltänkta gode mannen och bland annat diskutera hur många uppdrag han eller hon har. Sedan ska en lämplighetsbedömning göras. Ett centralt register skulle ge en uppfattning om hur många uppdrag en god man har, men det skulle inte ge en uppfattning om tyngden i uppdragen. Det kommer fram i en dialog.

Det finns bara en lösning, nämligen att rekrytera fler gode män. Jag ser till min glädje att det på många håll i landet har väckts ett stort intresse och engagemang från många i denna fråga. Det är glädjande. Det är så problemet får lösas.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 8 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Tina Ghasemi har frågat mig vad som har skett sedan regeringen fick i uppdrag att se över ett lagförslag om att kriminalisera identitetsstöld och när ett lagförslag kan förväntas.

Brott som begås genom användning av annans identitetsuppgifter har blivit ett växande problem i samhället. Under senare år har vi också sett en ökning av antalet anmälda bedrägeribrott, ett brott som till stor del begås genom att andras identitetsuppgifter utnyttjas.

Regeringen är angelägen om att bryta den utvecklingen. Polismyndigheten har intensifierat sitt arbete mot bedrägerier, och sedan förra året finns det ett nationellt bedrägericentrum som arbetar med samordning, förebyggande frågor och metodutveckling. På så sätt skapas också bättre förutsättningar för det samarbete med andra myndigheter, branschorganisationer, kreditupplysningsföretag med flera som krävs för att nå framgång. Enskilda som utsatts har möjlighet att begära att identitetsuppgifter spärras hos kreditupplysningsföretagen.

För att ge skydd mot den integritetskränkning det innebär att få sina identitetsuppgifter utnyttjade och för att ge den drabbade bättre möjlighet att ta till vara sin rätt är det också nödvändigt att skärpa lagstiftningen. Egendomsskyddsutredningen har föreslagit en särskild kriminalisering av identitetskapning som Justitiedepartementet nu arbetar med. Målsättningen är att kunna lämna en proposition till riksdagen i början av nästa år.

Anf. 9 TINA GHASEMI (M):

Fru talman! Jag tackar justitieministern för svaret.

Varför jag väljer att ta upp den här frågan med ministern är att det har blivit allt vanligare med id-kapningar, enligt både polis och kreditupplysningsföretag.

Id-stöld klassas i dag inte som ett eget brott utan kan användas för flera olika bedrägeribrott. Enligt polisens nationella bedrägericentrum ökade bedrägerierna med 9 procent under första halvåret 2015 jämfört med i fjol. Enligt samma centrum sker det ungefär 60 000 id-kapningar varje år i Sverige, och det finns inget som tyder på att denna typ av brottslighet kommer att minska utan kraftfulla åtgärder.

Det som krävs för att någon ska kunna ta lån, teckna mobilabonnemang eller beställa varor i någon annans namn är många gånger bara ett personnummer. För den drabbade skapar det ofta enorma problem. Man måste bevisa sin oskuld och att man inte har varit oaktsam. Man får merarbete för att till exempel häva köp, spärra kort och returnera varor man inte har beställt. I värsta fall kan det också innebära att man förlorar sin kreditvärdighet och får anmärkningar hos kronofogden. De praktiska konsekvenserna är många, men det skapar också emotionella konsekvenser. Att man känner sig kränkt är inte helt otänkbart.

På initiativ från Moderaterna gav riksdagen den 18 mars i år regeringen ett tillkännagivande om att återkomma till riksdagen med ett förslag om att kriminalisera identitetsstöld.

Fru talman! Det är välkommet att regeringen nu tittar på förslag för att kriminalisera identitetskapning. Justitieministern säger dock att målsättningen är att kunna lämna en proposition till riksdagen i början av nästa år. Riksdagen fattade beslut om det här i början av detta år, och nu kommer det att dröja till någon gång nästa år.

Mina frågor till ministern är: Vad är det egentligen som tar sådan tid? Kan ministern berätta vad förslagen konkret kommer att innebära och exakt när den nya lagen förväntas träda i kraft?

Anf. 10 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag delar naturligtvis Tina Ghasemis uppfattning om de här problemen – de har växt. Egentligen är det ännu värre än de siffror som ledamoten redovisar om man ser det på lite längre sikt.

Bara antalet anmälda bedrägeribrott sedan 2010 fram till 2014 ökade med 35 procent. Sett till antalet identitetsintrång är utvecklingen ännu värre. Där är det en ökning från 2010 till 2014 på 56 procent, enligt statistiken.

Precis som ledamoten beskriver leder det här ofta till mycket stora bekymmer. Förutom bekymret med själva identitetsintrånget får man stora bekymmer i privatlivet när man får sin identitet kapad.

Det gör att vi i den här regeringen ända från början har sagt att vi tänker skapa en särskild brottsrubricering för detta i enlighet med Egendoms- och skyddsutredningens förslag.

Man ska kanske säga att riksdagen gjorde ett tillkännagivande i mars i år. Riksdagen visste då mycket väl att det hade kommit en utredning som fanns på plats. Vi har haft en remisstid på det, och just nu jobbar vi med lagstiftningen. Det står på propositionslistan som vi gick över till riksdagen med i höstas att vi kommer med en sådan proposition.

Man kan alltid säga att det här borde ha kommit tidigare, att det borde ha levererats förra året eller förrförra året. Det kan jag inte ansvara för. Jag kan bara säga att den här regeringen tänker leverera en sådan kriminalisering.

Vi tänker faktiskt göra en sak till, och det är delvis förklaringen till att det möjligen tar någon extra månad. Vi såg att vi behöver göra mer än bara vad utredningen föreslår. Utöver en kriminalisering vill vi utvidga det här i så måtto att vi vill ta in det föreslagna nya brottet, alltså det som utredningen kallar för identitetsintrång, bland de brott som tas upp i straffbestämmelsen om olaga förföljelse. Det innebär att om man systematiskt ägnar sig åt den här typen av identitetsintrång kommer man att kunna dömas även för olaga förföljelse.

Ett sådant förslag har vi precis remitterat, och remisstiden för det förslaget går ut i dag. Det innebär att om man döms för olaga förföljelse när man ägnar sig åt identitetsintrång ger det fängelse i upp till fyra år. Då kommer vi också åt den här typen av systematiska förföljelser. Det fanns inte med i ursprungsutredningen, men det är ett sådant förslag som vi kommer att gå vidare med.

I början av nästa år – mer exakt vågar jag inte säga. Det är inte bara det att regeringen ska göra färdig sin produkt. Den ska sedan lagrådsremitteras, och vi får se hur Lagrådet ser på saken. Men i början av nästa år kommer riksdagen att få ett sådant lagförslag.

Anf. 11 TINA GHASEMI (M):

Fru talman! Den 20 januari i år skrev ministern följande i Expressen: ”Högst på regeringens dagordning står bland annat att förbjuda terroristre-
sor, kriminalisera id-kapningar, samt göra om polisutbildningen till hög-
skoleutbildning. – – Lagstiftningen måste anpassas till hur brottsligheten
utvecklas. Regeringen kommer i år bland annat att lägga förslag för att
kriminalisera id-kapningar på nätet och för att bekämpa bluffakturor.”

Sedan dess verkar det tyvärr inte ha hänt så mycket. Tillkännagivanden
är ju beställningar till regeringen på lagstiftning, utredningar eller andra
åtgärder. Förra året fattade riksdagen beslut om hela 125 tillkännagivan-
den. Jag tycker att regeringen bör följa konstitutionell praxis och göra det
skyndsamt.

Det departement som fått flest beställningar är just Justitiedepartemen-
tet, där justitie- och migrationsminister Morgan Johansson är statsråd.
Sammanlagt har ni fått över 30 tillkännagivanden. Många handlar om
straffskärpningar där det redan finns genomarbetade underlag för att gå
vidare i frågan. Men med en ökad otrygghet i många delar av Sverige är
det anmärkningsvärt, kan jag tycka, att regeringen till exempel inte vill
genomföra straffskärpningar för allvarliga våldsbrott. Där skulle förslag
ha kommit till riksdagen senast den 1 oktober i år. Även vad gäller straff-
skärpning för grova narkotikabrott väljer regeringen att avvakta.

Riksdagen har även krävt att regeringen senast den 1 oktober 2015
skulle återkomma med förslag mot fakturabedrägerier. Så har alltså inte
skett. Förslaget om att kriminalisera identitetsstöld har senarelagts och
nu också tagits bort från förteckningen över regeringens planerade propo-
sitioner.

Fru talman! Vi värnar ordning och reda och den praxis för rikets sty-
relse som har vuxit fram över lång tid. Moderaterna kan inte tillåta att re-
geringen förhalar riksdagens arbete eller försöker förminska riksdagens
inflytande i strid mot regler och konstitutionell praxis.

Det ligger nu ett trettiotal tillkännagivanden på justitieministerns bord.
Vad är det egentligen regeringen väntar på, vad är det som tar sådan tid
och varför är regeringen så saktfärdig?

Anf. 12 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANS-
SON (S):

Fru talman! Jag tror att jag var tydlig i mitt svar. Vi tänker inte bara
genomföra det som Egendomsskyddsutredningen föreslår, utan vi tänker
till och med utvidga det. Därför har vi tagit fram ett förslag som går utöver
det för att kunna titta på om man också ska kunna dömas för olaga förföl-
jelse om man ägnar sig åt den här typen av systematiskt identitetsintrång.

Vad Tina Ghasemi kommer att få till riksdagen är alltså ett förslag som
går längre än det som riksdagen har beställt. Vi får se hur riksdagen be-
handlar det, men om vi får upp det här på listan så att man kan dömas för
olaga förföljelse ligger det i botten ett fängelsestraff på fyra år. Vi får som
sagt se hur riksdagen ser på det, men jag tror att det är nödvändigt för att
vi ska kunna markera hårt mot den här typen av kriminalitet.

Sedan för Tina Ghasemi ett resonemang om de konstitutionella förut-
sättningarna. Regeringsformen säger tydligt att det är regeringen som styr
riket. Den är ansvarig inför riksdagen. Tillkännagivanden finns inte i rege-
ringsformen; de nämns över huvud taget inte i regeringsformen. Däremot

finns en konstitutionell praxis som innebär att regeringen ska redovisa för riksdagen hur den behandlar de olika tillkännagivandena. Det är den enda plikt, formellt sett, som regeringen har när det gäller att behandla tillkännagivanden, det vill säga att vi måste gå till riksdagen och förklara vad vi har gjort med de olika tillkännagivandena.

Det finns ingen konstitutionell praxis som säger att man till punkt och pricka behöver följa alla tillkännagivanden. Det finns heller ingen konstitutionell praxis som säger att det måste göras inom en viss tid. Det finns tillkännagivanden som legat i 15 år utan att det lett till någon åtgärd. Så har det varit under både socialdemokratiska och borgerliga regeringar.

Jag har sagt att jag är angelägen om att försöka se till att i så stor utsträckning som möjligt och där det är lämpligt följa de tillkännagivanden som görs. Men vissa förslag kan visa sig vara ogenomförbara eller mindre lämpliga, och då måste vi ta hänsyn till det under beredningen.

Så har maktbalansen, om vi kallar den så, mellan riksdag och regering alltid varit, och jag hoppas och tror att den nuvarande oppositionen inte vill rubba den maktbalansen, för det kommer naturligtvis i så fall att sätta spår i kommande balanser mellan riksdag och regering.

När det gäller den sakfråga som Tina Ghasemi tar upp är vi helt överens. Vi ska göra kriminaliseringen. Vi är beredda att till och med gå lite längre än vad utredningen föreslår. Vi kommer med ett lagförslag i början av nästa år.

Anf. 13 TINA GHASEMI (M):

Fru talman! Jag vill vara tydlig med att jag välkomnar att det kommer att komma en proposition i början av nästa år, som justitieministern säger är målsättningen. Det är inte det jag vänder mig mot i sak, utan jag tror att vi är rörande överens om att någonting måste göras och att situationen är allvarlig.

Min kritik gäller att det tar alldeles för lång tid. Vi fattade beslut och gjorde ett tillkännagivande i riksdagen den 18 mars, och målsättningen från justitieministern var, enligt den Expressenartikel i början av året som jag hänvisade till, att det skulle komma en proposition i år, inte nästa år. Nu säger justitieministern att målsättningen är att den ska komma nästa år. Justitieministern kan inte garantera när i tid propositionen kommer, utan det är en målsättning.

Det gör mig förstås orolig. En målsättning är en god tanke, men en målsättning leder inte alltid till ett utfall i det tidsintervall som justitieministern nämner. Min oro handlar också om de 30 tillkännagivanden som justitieministern har på sitt bord och där riksdagen fattat beslut. Jag tycker att det är viktigt att följa den praxis som finns om att följa riksdagens beslut.

Jag undrar därför när vi kan se de 30 tillkännagivandena komma tillbaka till riksdagen i form av propositioner.

Anf. 14 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Vi har tagit hand om alla tillkännagivandena i olika avseenden. I en del avseenden kan man leverera lagförslag ganska snabbt. I andra avseenden måste man titta på dem i utredningar. Det finns också ett

beredningstväng för regeringen, det vill säga att vi måste se över konsekvenserna av lagstiftningen och remittera förslag. Lagstiftning är inte något som man gör från en månad till nästa, utan det tar sin tid. Om vi inte gör det på ett noggrant sätt riskerar vi att få lagar som domstolarna sedan inte kan döma efter. Man måste vara noggrann i det arbetet.

Ja, jag kan garantera att vi kommer med en proposition i början av nästa år. Det jag sa var att vi också har en annan process. När vi är färdiga med vår beredning kommer vi att lämna ett förslag till Lagrådet, och så får vi se hur lång tid Lagrådet behöver. Det kanske tar 14 dagar till tre veckor. Det är alltid svårt att veta exakt. Mitt svar gällde Tina Ghasemis fråga när exakt jag kunde lova, och då sa jag att det är svårt att säga. Men jag kan garantera att det kommer i början av nästa år.

Det som förlängt processen något i förhållande till vad jag sa i början av året är det som jag nu påpekat i två inlägg, nämligen att vi vill utvidga lagstiftningen så att man även ska kunna döma för olaga förföljelse. Mot bakgrund av att problemet växt i omfattning tror jag att det är bra att ha en ännu mer kraftfull lagstiftning än vad man kanske hade tänkt sig från början.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2015/16:101 om avdragsrätt för gåvor

Anf. 15 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Erik Andersson har frågat mig vad som är min och regeringens prioritering för de ökade skatteintäkter som förslaget om slopad skattereduktion för gåvor beräknas medföra.

En stark och livaktig ideell sektor har stor betydelse för samhällslivet och demokratin. Min utgångspunkt är att säkerställa att det finns goda förutsättningar för en stark ideell sektor.

Det är angeläget att skatter tas ut på ett sätt som främjar skattepolitikens främsta syfte, att finansiera den gemensamma välfärden, och också i övrigt är förenligt med de övergripande målen för regeringens ekonomiska politik.

Skattepengar till enskilda organisationer bör inte fördelas utifrån hur de lyckas få enskilda bidragsgivare. Skatterabatt för gåvor går inte heller ihop med inkomstskattelagens förbud mot avdrag för personliga levnads-kostnader och ökar komplexiteten i skattesystemet. Konflikten med avdragsförbudet framhölls också vid införandet av den borgerliga regeringen.

Det är mot denna bakgrund som skattereduktionen för gåvor bör slopas.

Regeringen har i budgetpropositionen föreslagit satsningar på det civila samhället. Därutöver kommer ytterligare satsningar i den ändringsbudget som lämnas till riksdagen med anledning av flyktingkrisen. Därigenom ökar det samlade stödet till civilsamhället.

Anf. 16 ERIK ANDERSSON (M):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka finansministern för svaret. När det gäller det slojade skatteavdraget för gåvor som de ideella föreningarna kommer att gå miste om, 250 miljoner kronor, frågade jag finansministern vad som är regeringens prioritering med dessa 250 miljoner kronor. Jag inser att finansministern har gått från att vara ekonom till att bli politiker, för jag tycker inte riktigt att jag fick svar på den frågan.

Jag vill gärna att finansministern utvecklar svaret i nästa inlägg, för i sitt svar skriver hon att ”därutöver kommer ytterligare satsningar i den ändringsbudget som lämnas till riksdagen med anledning av flyktingkrisen”. Vidare skriver hon att ”däriigenom ökar det samlade stödet till civilsamhället”. Jag skulle vilja veta vilka satsningar finansministern då tänker på.

För övrigt kan jag säga att regeringen inte har särskilt bra tajmning när det gäller nya förslag, i synnerhet inte nu när vi har en flyktingkris vars like vi inte har skådat sedan andra världskriget. I det läget väljer regeringen att slopa avdraget för gåvor. Jag skulle vilja säga att det civila samhället är avgörande för hjälpen till de människor som är på flykt både i Sverige och i krisområdena.

Moderaterna anser att det är en glädjande utveckling att man väljer att skänka pengar till utsatta människor ute i världen. Det var mot den bakgrunden som alliansregeringen införde avdragsrätten för gåvor till ett värde av mellan 2 000 och 6 000 kronor. I denna svåra stund vill Socialdemokraterna och Miljöpartiet ta bort den.

Enligt Skatteverket har det skett en oerhört positiv utveckling när det gäller människors hjälp till ideella organisationer. Under 2013 gav 716 000 personer bort 1,3 miljarder kronor. Det var 36 procent mer än året före, innan reformen infördes. Det tyder på att människors givmildhet inte har minskat utan snarare ökat tack vare skatteavdraget. Därför skulle jag vilja veta vad de 250 miljonerna i stället kommer att gå till. Jag vill ha ett klagörande i den frågan.

Anf. 17 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! I den budgetproposition som ligger på riksdagens bord satsar regeringen 260 miljoner i ökat stöd till civilsamhället. Det handlar bland annat om ökat stöd till flyktingguider, familjekontakter, handikapporganisationer, hbtq-personer, idrottsrörelsen och fritidsorganisationerna. Därutöver ligger ytterligare 200 miljoner kronor till civilsamhället i den extra ändringsbudget som jag lade på riksdagens bord i går. Sammantaget ökar alltså stödet till civilsamhället för innevarande år, och nästa år kommer en särskild satsning med 260 miljoner kronor.

Detta gör att det statliga stödet till civilsamhället inte minskar med anledning av skatteförändringen. I stället för att låta skattemedlen fördelas utifrån hur enskilda väljer att donera sina pengar väljer vi dock att fatta politiska beslut i Sveriges riksdag om hur vi ska fördela skattemedel. Det tycker jag är en bättre ordning.

Det syns också väldigt tydligt nu under flyktingkrisen att svenska folket är givmilt. Det tycker jag är oerhört positivt och något som vi ska vara stolta över. Men det är också tydligt i flyktingkrisen att det inte är skatterabatt man letar efter. Mycket pengar har skänkts till organisationer som inte omfattas av den skatterabatt som fortfarande finns.

Anf. 18 ERIK ANDERSSON (M):

Fru talman! Finansministern talar om skatterabatt. Det beror ju lite på vilket synsätt man har när det gäller skattebetalarnas pengar. Ibland har jag en känsla av att Socialdemokraterna anser att alla pengar är statens, och sedan får de fördelas lite här och där efter godtycke, beroende på var politikerna anser att de gör bäst nytta.

Man kan ha ett annat synsätt. Det är att pengarna är medborgarnas och att medborgarna ger staten förtroendet att fördela dem. Det är möjligt att de 250 miljonerna inte ens skulle finnas om man inte valde att ge gåvor till utsatta, till människor på flykt och till hjälporganisationer. Det handlar mycket om ideologi.

Finansministern anser att det är bättre att politiska församlingar väljer att fördela bidrag till hjälporganisationer än att enskilda människor kan göra det själva.

Jag tror att väldigt många människor som väljer att ge en gåva till en organisation gör det eftersom de vet att det går till just den organisationen och till den sak det gäller. Det kan vara att man väljer att stötta ett språkcafé i sin hemkommun eller att man vill köpa vaccin till ett land där det finns behov av det.

Det är ju detta som är den stora skillnaden mellan de borgerliga och de röda: Vi tror mer på individen och individens egna initiativ, medan de röda vill att staten ska fördela allt. Det är väldigt olyckligt, och det riskerar också att passivisera medborgarna i vårt land.

Om finansministern anser att det kommer att bli mer pengar till det civila samhället via staten tror jag att det vore bra att som komplement ha kvar skattereduktionen för gåvor för att kunna stötta människor i denna svåra stund för Sverige.

Anf. 19 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Man kan ha kostnader för staten på både inkomstsidan och utgiftssidan. Det har hittills funnits en ganska bred enighet om att även skatteutgifter är att betrakta som utgifter. Därför kommer också regelbundet en skatteutgiftsbilaga till budgeten för att redovisa de utgifter som ligger på inkomstsidan. Det kallar man skatteutgifter.

Gåvoavdraget är en sådan skatteutgift. Då gör man ett särskilt undantag i skattelagstiftningen för att sätta ned skatten på just det området.

Det vore väldigt intressant att få höra om Moderaterna helt har lämnat principen att vi har kostnader på både inkomstsidan och utgiftssidan och om de skatteutgifter vi har. De presenteras i den bilaga som betecknas som skatteutgiftsbilagan, som för övrigt publicerades även under den tid Moderaterna styrde på Finansdepartementet. Står ni fortfarande bakom detta? Här låter det ju som om Erik Andersson inte längre gör det.

Anf. 20 ERIK ANDERSSON (M):

Fru talman! Nu kom den attack från finansministern som jag väntat på. Den brukar alltid komma i replik 2 eller 3.

När man gör en budget och beräknar blir det så som finansministern säger. Jag pratar mer ur ett ideologiskt perspektiv om hur man såg på skattebetalarnas pengar.

Vi bor i ett land där marginalskatten nu kommer att bli 60 procent. Vi kommer att gå om Aruba i Västindien. Vi kommer att vara det land i hela

världen som beskattas högst på marginalen. Det kommer inte att innebära mer gåvor, och det kommer inte att ge mer arbete heller.

Hade vi varit ett land med en mer normaliserad skatt kanske vi inte skulle ha behövt de avdrag som finansministern nu ondgör sig så mycket över. Då hade vi kanske haft ett land som var mer välfungerande på just skatteområdet.

Jag ger finansministern rätt i hur hon räknar, men ideologiskt kan finansministern inte mena att det är en utgift bara för att man får en rabatt.

Anf. 21 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag ställde en fråga, och Erik Andersson uppfattade det som en attack. Där kan man tycka olika. Jag tycker att frågor är frågor.

Det är intressant att lyssna på Erik Andersson, som menar att om vi hade lägre skattenivåer skulle vi inte behöva skatterabatter. Det visar bara Moderaternas vanliga ambition att sänka skatten och därmed försämra välfärden – att sänka skatten, mest för dem som tjänar allra mest, men säkert för andra också, och naturligtvis till priset av en försämrad välfärd. Det är tryggt att känna igen de gamla Moderaterna.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2015/16:107 om regeringens hantering av det parlamentariska läget

Anf. 22 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Fredrik Schulte har frågat statsministern om statsministern delar interpellantens bedömning att ett blocköverskridande samarbete försvåras av regeringens allmänpolitiska inriktning och hur statsministern avser att åstadkomma ett konstruktivt samarbete över blockgränsen.

Interpellationen har överlämnats till mig.

Stefan Löfven har sedan valet 2014 haft riksdagens förtroende att som statsminister leda en minoritetsregering bestående av Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Samtidigt saknar de nuvarande partikonstellationerna majoritet i kammaren.

Eftersom de fyra borgerliga partierna har uteslutit att föra samtal om den ekonomiska politiken ingicks i december förra året en bred politisk överenskommelse med innebörden att den partikonstellation som samlar flest mandat i riksdagen ska få bilda regering och få igenom sitt förslag till budget. Sedan budgetpropositionen överlämnades till riksdagen i höstas har de borgerliga partierna dock valt att lämna överenskommelsen.

Den politiska inriktningen i den budgetproposition som regeringen har överlämnat till riksdagen är en följd av den överenskommelse som gällde. Eftersom de borgerliga partiernas företrädare känner till detta delar jag inte Fredrik Schultes bedömning att det är regeringens politiska inriktning som hindrar ett brett politiskt samarbete.

Regeringen har alltsedan den tillträdde varit öppen för samtal med de borgerliga partierna om samarbete, både i enskilda frågor och om den ekonomiska politiken. Regeringen är även fortsättningsvis öppen för samtal med de borgerliga partierna.

Det är enligt min bedömning de borgerliga partiernas vilja att föra samtal med regeringen som avgör om samarbete är möjligt. I samtliga fall som de borgerliga partierna tackat ja till att föra samtal med regeringen har breda överenskommelser sedermera slutits. Det gäller försvar, betyg och amorteringskrav och nu senast migration och etablering. I de fall som de borgerliga partierna avvisat samtal med regeringen har blocköverskridande av naturliga skäl inte heller kommit till stånd.

Tredje vice talmannen konstaterade att interpellanten inte var närvarande i kammaren och förklarade överläggningen avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2015/16:124 om regeringens satsningar på vård, skola och omsorg

Anf. 23 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Fredrik Schulte har frågat mig vad motivet är till att endast 25 procent av regeringens föreslagna skattehöjningar går till vård, skola och omsorg.

Den förra regeringen genomförde en politik med omfattande ofinansierade skattesänkningar, vilket har sämre effekter på arbetslöshet och tillväxt än en motsvarande ökning av de offentliga investeringarna eller en förbättrad service i den offentliga sektorn. Sedan regeringen tillträdde har finanspolitiken lagts om i en mer ansvarsfull riktning.

Att öka sysselsättningen och pressa ned arbetslösheten är centralt för att förbättra välfärden. Så förutom de satsningar regeringen genomför inom vård, skola och omsorg är det även angeläget att finanspolitiken understöder konjunkturåterhämtningen och bidrar till att pressa ned arbetslösheten genom ökade offentliga investeringar, en aktiv näringspolitik och insatser för en bättre matchning på arbetsmarknaden.

Mot bakgrund av detta har regeringen i budgetpropositionen för 2016 och den ekonomiska vårpropositionen för 2015 föreslagit investeringar om totalt 14,3 miljarder kronor i fråga om jobben.

Anf. 24 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! De senaste 100 åren har vi haft en politisk debatt i Sverige som i stor utsträckning har handlat om, mycket tack vare Socialdemokraternas retoriska och politiska skicklighet, att den stora konflikten mellan Moderaterna och Socialdemokraterna gäller hur mycket man vill tillföra välfärden. Moderaterna har målats ut som ett parti som vill sänka skatterna, vilket får till följd att välfärden reduceras.

Den retoriken har kommit ganska mycket på skam, fru talman, under de senaste åtta åren. Då hade vi nämligen en alliansregering som förmådde göra både och. Den förmådde både att sänka skatterna och att satsa på välfärden. Vi har byggt ut välfärden på flera punkter under den tidigare borgerliga regeringens tid vid makten. Det bevisar just att det argument som ständigt har nöts i debatten inte stämmer. Det är faktiskt så att man kan klara av att både satsa på välfärden och sänka skatterna. Tricket bakom det handlar om att få fler människor i jobb. Det handlar också om att se en skillnad på välfärd och välfärd.

Alla människor i Sverige och alla partier i riksdagen är överens om att vi ska ha ett grundläggande trygghetssystem som hjälper alla människor vid arbetslöshet. Om man hamnar i sjukdom ska samhället finnas där, och man ska vara säker på att man kan klara sin finansiering. Det är en sak.

En annan sak är: Ska det löna sig att jobba eller inte? Ska människor känna att de faktiskt får någonting extra, att lönen ger mer pengar i plånboken än bidragen? Gör de inte det hamnar man i en situation där man kommer att skapa en kultur av att det är okej och acceptabelt att leva på det offentliga. Människor kommer att bli mer kräsna. De kommer att välja mer kräset bland de jobb som finns tillgängliga när de är arbetslösa. De kommer att söka färre jobb. Det är lättare att fastna i utanförskap och så vidare.

Trots att det här motbevisades under den tidigare borgerliga regeringens tid fortsätter den nuvarande socialdemokratiska regeringen med samma retorik: Vi höjer skatterna för att satsa på välfärden. Men, fru talman, det är inte så.

Jag har haft den här debatten många gånger med finansministern. Den här gången har jag tryckt upp en liten affisch, en liten plansch. Den visar hur regeringens satsningar fördelas. Den blå delen av kakan visar hur mycket av regeringens skattehöjningar som går till vård, skola och omsorg. Den röda visar hur mycket som går till annat än just vård, skola och omsorg. Då kan ni se att det är 75 procent som går till annat. Då undrar man: Vad är allt det andra?

Jo, fru talman, det ser vi på det diagram som jag visar nu. Mer än hälften av det övriga, nästan 60 procent, är bidragshöjningar, satsningar på subventioner och satsningar på arbetsmarknadspolitik som inte fungerar.

Det här är andemeningen i den politiska debatten. Socialdemokraterna försöker skapa bilden av att de nu satsar på välfärden. Men det gör de inte. De bygger upp ett bidragssamhälle, och det kommer inte att vara bra för Sverige långsiktigt.

Anf. 25 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag har en fråga till Fredrik Schulte. Om Fredrik Schulte och Moderaterna är så övertygade om att sänkta skatter skapar så många fler jobb att det ger ökade skatteintäkter undrar jag: Varför gick man inte till val på att sänka skatten?

Anf. 26 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Det här är en annan del av Socialdemokraternas typiska retorik. De säger: Om ni moderater tycker att skattesänkningar är så bra, varför sänker ni inte alltid skatten? Varför föreslår ni inte att vi ska ha noll i skatt?

Det är klart att vi ska ha hög skatt i Sverige. Vi har nämligen bestämt att en stor del av ekonomin ska finansieras gemensamt. Vi ska finansiera vården gemensamt. Vi ska finansiera sjukvården, äldreomsorgen, barnomsorgen och skolan tillsammans genom skattsedeln. Vi ska ha ett fungerande försvar. Vi ska ha en bra polismakt och en smidig byråkrati som klarar av de många utmaningar som samhället hela tiden ställs inför.

Vi måste inte minst se till att balansera offentliga finanser. Det gör att det här med skattesänkningar eller, för den delen, satsningar på bidrag och

subventioner som finansministern tycker väldigt mycket om att göra måste komma när det finns ekonomiskt utrymme.

Nu har vi haft en lång period av underskott, för vi har haft en lång lågkonjunktur. Då måste man ta ansvar för de offentliga finanserna. När man ska göra skattesänkningar eller satsningar måste man göra det i takt med vad ekonomin tillåter.

Det var därför vi inte gick till val på ytterligare skattesänkningar. Tvärtom gick vi från Moderaternas sida till val på skattehöjningar. Skillnaden är att det inte var skattehöjningar som slog mot jobb och mot företagande, och det var inte skattehöjningar som gick till att betala stora bidragsutbyggnader, utan det var skattehöjningar för att satsa på vård och framför allt skola.

Det är just det här som är det problematiska. Regeringen försöker skapa bilden av att det finns en konflikt och att vi från Alliansens sida vill ge oss på välfärden och att de satsar på den när det i själva verket är så att den stora sak som regeringen satsar på är bidragen.

Jag skulle också vilja säga något om budgetunderskotten. Magdalena Andersson vill ofta skapa bilden av att alliansregeringen förstör de offentliga finanserna. Men jag har tryckt upp ett litet diagram över det också. Det här är underskotten för förra mandatperioden. Det blå är Alliansens underskott. Det röda är Socialdemokraternas underskott, som de föreslog i opposition. Det är i princip ingen skillnad.

När Magdalena Andersson står här i talarstolen och försöker skapa en bild av att Alliansen förstörde de offentliga finanserna är det, för att citera statsministern, bara trams.

Ännu mer intressant blir det om man tar hänsyn till de stora flyktingkostnaderna. Jag har ännu ett diagram. Längst bort är planen för underskotten, som regeringen har satt upp. I mitten ser vi vad det kan bli med Migrationsverkets prognoser. Vi kan också se Alliansens underskott.

Som ni hör är det många tunga ord från finansministern, men det kan mycket väl vara så att när finansministern möter väljarna 2018 har hon åstadkommit ett större budgetunderskott än det som var när hon trädde till makten och under föregående regering. Det beror på att regeringen inte klarar av att vidta de kraftfulla åtgärder som krävs för att tackla flyktingkrisen.

Om man ska summera den här debatten kan man säga: Vi har en regering som höjer skatterna. De höjer inte skatterna för att satsa på vård, skola och omsorg, utan de höjer skatterna för att satsa på bidragen. De pratar om att de vill få en budget i balans, men i verkligheten klarar de inte av att fatta de besluten. Vi kan nu få ett jätteunderskott på halsen.

Anf. 27 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Det första som vi i Socialdemokraterna och Miljöpartiet gjorde när vi fick regeringsmakten var att ta ett fast grepp om de offentliga finanserna. Vi har nu lyckats halvera de underskott som vi ärvde efter den moderatledda regeringen.

Underskotten växte på grund av att man valde att genomföra väldigt stora ofinansierade och permanenta skattesänkningar i stället för att satsa på tillfälliga konjunkturstimulerande åtgärder, som till exempel arbetsmarknadspolitik. Det var någonting som vi socialdemokrater förespråkade. Då hade naturligtvis statsfinanserna också sett helt annorlunda ut,

Prot. 2015/16:27
13 november

Svar på
interpellationer

eftersom de temporära utgifterna hade kunnat fhasas ut i takt med att konjunkturen stärktes. Men Moderaterna valde i stället att genomföra permanenta skattesänkningar.

När jag lyssnar på Fredrik Schulte tycker jag inte att det på något sätt blir mer klargörande. Han hävdar ändå att skattesänkningar leder till fler jobb och därmed ökade resurser till välfärden. Men han säger samtidigt att man måste ta ekonomiskt ansvar och inte kan sänka skatten. Men hur är det nu? Skapar sänkta skatter ökade resurser till välfärden? Fredrik Schulte hävdade ändå i sitt första inlägg att sänkta skatter skapar ökade resurser till välfärden. Kan inte Fredrik Schulte bara försöka klargöra detta i talarstolen. Menar Moderaterna att sänkta skatter skapar ökade resurser till välfärden eller minskade resurser till välfärden? Det är två alternativ. Vilket stämmer?

Anf. 28 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Svaret på den frågan är mycket enkelt. Det är precis som om jag startar ett företag. Då kommer jag att behöva investera pengar i detta företag. Det gör att jag kortsiktigt kommer att ha mindre pengar. Men om detta företag går bra kommer jag att ha mycket mer pengar.

Logiken fungerar på ett snarlikt sätt i detta fall. När vi sänker skatterna kommer det tillfälligt att innebära att staten får mindre pengar i plånboken. Långsiktigt kommer det däremot att innebära att staten får mycket mer.

Man måste alltså balansera det långsiktiga och det kortsiktiga. I det kortsiktiga perspektivet måste man ha balans i de offentliga finanserna.

Nu har vi haft ett par år då den tidigare alliansregeringen och Socialdemokraterna var helt överens om att vi skulle stimulera ekonomin. Jag visar mitt diagram en gång till som visar det underskott som alliansregeringen skapade och det underskott som Socialdemokraterna föreslog i opposition. Det är nästan precis lika mycket.

När Magdalena Andersson talar om att hon ville se tillfälliga satsningar är det roliga i kråksången att det som hon då ville se i satsningar var permanent höjda bidrag. Det extra negativa med det är att människor fastnar i utanförskap och bidragsberoende.

Till skillnad från skattesänkningar, som stimulerar ekonomin och ger en positiv bieffekt, får höjda bidrag bara en negativ bieffekt. Det är därför som argumentationen inte går ihop. Regeringen föreslår skatthöjningar och säger att de går till välfärden, men de går till bidragen. Regeringen säger att man ska rädda de offentliga finanserna, men man är nu på väg att stjälpas de offentliga finanserna på grund av flyktingkrisen. Regeringen säger att Alliansen spenderade för mycket pengar när man i själva verket ville spendera lika mycket själv men på skattesänkningar som skulle gå till bidrag. Argumentationen går inte ihop.

Anf. 29 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Argumentationen går inte ihop, säger Fredrik Schulte. Nej, Fredrik Schultes argumentation går naturligtvis över huvud taget inte ihop. Det är nämligen så att om man sänker skatten blir det mindre pengar till välfärden. Det är tråkigt att ekvationen fungerar på det sättet, men det är faktiskt så den fungerar. Det tror jag att även invånarna i Sverige förstår, men däremot uppenbarligen inte alla moderater.

När det gäller den kontrafaktiska verklighetsbeskrivning som Fredrik Schulte gör vill jag påminna honom om att väldigt många av de satsningar som vi socialdemokrater föreslog under de två föregående mandatperioderna var tillfälliga arbetsmarknadspolitiska insatser som hade kunnat rädda människor ur långvarig arbetslöshet. Men de hade naturligtvis varit tillfälliga, och därför hade budgetunderskotten sett annorlunda ut om vi hade haft möjlighet att styra landet i stället.

Vi hade också förslag på en del bidragshöjningar. Poängen med bidragshöjningar är att de inte ökar kostnaderna på samma sätt som skattesänkningar i takt med att ekonomin växer. Därför ser vi att Moderaterna återigen förde en politik som gav Sverige stora underskott. Av tre möjliga gånger som vi har haft moderater i regeringen har de alla tre gånger lämnat efter sig statsfinanser med stora underskott.

Därför är det mycket bra att vi från regeringens sida har halverat underskotten i de offentliga finanserna och att vi tar ansvar. Det ger oss helt andra möjligheter att i denna situation med en flyktingkatastrof också kunna göra den typen av satsningar som vi presenterade i går och som kommer att innebära mycket viktiga tillskott till kommunerna så att de kan upprätthålla god kvalitet i sjukvården, skolan och omsorgen samtidigt som de genomför ett viktigt arbete med att ta emot de människor som nu söker sig till Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2015/16:105 om återvändande IS-terrorister

Anf. 30 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Roger Haddad har, med hänvisning till att Säkerhetspolisen nyligen har presenterat siffror för hur många som rest från Sverige för att delta i kriget i Syrien och Irak, frågat mig om rapporten från Säkerhetspolisen föranleder några generella åtgärder eller initiativ från min och regeringens sida.

Den nya svenska strategin mot terrorism som regeringen presenterade i augusti ska vara utgångspunkten för Sveriges långsiktiga arbete mot terrorism. Strategin omfattar åtgärder för att förebygga, förhindra och försvåra terroristbrottslighet. Strategin tar den accelererande problematiken med utländska terroriststridande i beaktande. I regeringens målsättningar för terrorismbekämpningen ingår bland annat att relevanta aktörer på nationell, regional och lokal nivå prioriterar arbetet med att motverka radikaliserings- och våldsbejakande extremism och samverkar om insatser. Den nationella samordnaren för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism har ett särskilt ansvar för att utveckla denna samverkan. Vidare ingår i strategin att brottsbekämpande myndigheter ska ha ändamålsenliga och rättssäkra verktyg för att förhindra att terroristattentat begås och att kriminaliseringen av terroristbrottslighet ska vara ändamålsenlig.

Säkerhetspolisen har det huvudsakliga ansvaret för terrorismbekämpningen i Sverige. En viktig del i myndighetens arbete är att bedöma vilket hot de som återvänder från konfliktområden utgör mot Sverige och svenska intressen. Myndigheten bedömer också om det finns misstanke om att

en återvändare har begått terroristbrottslighet, vilket i så fall utreds under ledning av specialiserade åklagare vid Åklagarmyndighetens riksenhet för säkerhetsmål. Att antalet personer som reser från Sverige till konfliktområden för att ansluta sig till terroristorganisationer har ökat de senaste åren är känt sedan tidigare. Regeringen har i budgetpropositionen för 2016 föreslagit ökade anslag till Säkerhetspolisen för att ge myndigheten möjlighet att bland annat fortsätta arbetet med att vidareutveckla arbetet mot terrorism. De senaste uppgifterna från Säkerhetspolisen om antalet återvändande leder inte till några ytterligare specifika åtgärder eller initiativ från regeringens sida.

Anf. 31 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Jag tackar inrikesminister Anders Ygeman för svaret på interpellationen. Vi har debatterat detta tema många gånger.

Anders Thornberg, chef för Säkerhetspolisen, har uppdaterat och lagt fram sin rapport där det mer konkret framgår att ungefär 40 av de svenskar som har åkt till konfliktområden har avlidit och att det är 125–150 personer som strider nere i konfliktområdena. Men det som han betonade som det särskilt intressanta var att 115 personer är tillbaka i Sverige – detta var för drygt en månad sedan, och nu är det kanske ännu fler – och att det inte finns några tecken på att detta skulle minska, utan det är fortsatt en aggressiv rekrytering som sker ute i våra samhällen, i stadsdelar och inte minst på sociala medier. Tyvärr lockar detta vuxna men inte minst ungdomar till våldsbejakande islamistisk extremism.

Jag delar den oro som generaldirektören för Säkerhetspolisen framför. Han var mycket oroad över denna utveckling. Folkpartiet delar denna oro. Självklart ligger det i vårt intresse att följa upp inte bara den långsiktiga strategin.

Jag får frågan av medborgare om var dessa 115 har tagit vägen och vad de gör. Vad jag vet sitter i alla fall ingen i fängelse. De kanske har erbjudits andra insatser. Vi för debatten om denna interpellation på en generell nivå eftersom regeringen kanske inte kan kommentera enskilda fall. Men vi vill ändå ha en bedömning från regeringen. Det räcker inte att hänvisa till en strategi. Dessa personer har utifrån Säpos rapport stöttat IS, Islamiska staten, alltså terrorism. Säkerhetspolisen säger till oss och i sina rapporter att de vet – de tror inte – att dessa personer på olika sätt har stöttat Islamiska staten, och nu är de här i Sverige i våra kommuner och i våra samhällen.

Fru talman! Inrikesministern säger att Säpo ska få mer pengar för att utveckla arbetet mot terrorism. Det låter bra, men frågan som uppstår är vad regeringen vill åstadkomma med satsningen. Säpo har uppenbarligen redan upparbetade metoder för att försöka ha koll. De säger att de har koll på varenda en av dessa drygt 300 individer, både de som finns utomlands och de som finns här i Sverige. Då är frågan: Vad är det effektiva med detta? På vilket sätt kommer satsningen att bidra till att vi skyddar oss bättre mot dessa personer?

Jag vill inte dra alla över en kam. Den nationella samordnaren har pekat på allt från unga tjejer på 14 år som har lockats ned till de extremt religiösa och radikaliserade ungdomar som tydligt har skrivit på sina Facebooksidor och andra sociala medier att de har åkt ned för att strida och döda andra människor. Det är klart att det är olika kategorier, men vi vill ändå veta hur regeringen ser på detta.

Anf. 32 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Roger Haddad för frågeställningen och interpellationen. Jag ska försöka ge så bra svar som möjligt på Roger Haddads frågeställningar, men jag hoppas att det finns viss förståelse för att det finns saker jag inte kommer att kunna berätta om eftersom det skulle kunna påverka polisens och Säkerhetspolisens arbete.

Säkerhetspolisen följer naturligtvis alla de individer som beger sig iväg för att slåss för Islamiska staten eller andra terrororganisationer. I den mån man hinner med tar man ett samtal med individerna innan de ger sig av för att försöka förmå dem att inte ge sig av. Man berättar om möjligheten att de blir lagförda om de återvänder. När individerna kommer tillbaka – om de kommer tillbaka, ska jag säga; som Roger Haddad nämnde dör en stor del av dem i strid – förs motsvarande samtal med dem. Man försöker då utröna vad de har gjort och om de har gjort sig skyldiga till brott. Man gör en sortering av dem.

På det kan sedan följa att man inleder förundersökningar efter de lagar som gäller i dag, eftersom flera av dem kan ha gjort sig skyldiga till sådant som redan i dag är kriminaliserat. Dock ser regeringen – och jag har förstått att Folkpartiet delar den uppfattningen – att dagens lagstiftning inte är tillräcklig för att lagföra tillräckligt många individer för de handlingar de har gjort sig skyldiga till i Syrien eller Irak.

Därför går regeringen nu fram med en lagstiftning för att kriminalisera organisering, rekrytering, finansiering, förberedelse och utbildning av terrorkrigsresenärer. Då ökar man kraftigt Säkerhetspolisens och polisens möjligheter att lagföra dessa individer. Det är också bakgrunden till att regeringen tillför medel till Säpo, eftersom det då blir väsentligt fler individer Säkerhetspolisen kommer att behöva ha under uppsikt.

Jag vill dock även vara tydlig med, fru talman, att det redan i dag pågår förundersökningar mot individer i den här gruppen. Det pågår också annan form av polisiär spaning mot gruppen. Även om lagföringen i dag är ganska begränsad kommer alltså dagens lagstiftning att kunna leda till att förundersökningar inleds och åtal väcks. Om jag inte är helt felunderrättad kommer det alldeles strax att väckas åtal i tingsrätten i Göteborg mot flera individer som har gjort sig skyldiga till den här typen av verksamheter.

Anf. 33 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Inrikesministern nämnde befintlig lagstiftning. Den har vi debatterat oerhört många gånger, både i massmedierna och i kammaren.

Låt mig börja med att säga att jag till och med har fått skriftligt från inrikesministern att det i dag faktiskt finns möjlighet att lagföra personer som begått terrorism. Det kan gälla rekrytering, finansiering eller att ha tagit emot utbildning. Trots detta är det i alla fall hittills ingen av dem som sedan 2012 har rest för att strida med Islamiska staten och kommit tillbaka som har blivit lagförd.

Man kan hänvisa till att fler kommer att lagföras när Säpo får mer pengar och när vi lägger till den andra delen av utbildning för terrorism utomlands. Men kärnan i denna interpellation, fru talman, är de som har kommit tillbaka. Jag vet att det har diskuterats insatser i många kommuner, och det har lett till väldigt heta diskussioner. Ska vi vara repressiva, eller ska vi välja en annan väg – ska vi utbilda dem och ordna bostäder åt dem?

Vad ska vi göra? Jag och många kommuner efterfrågar nationell vägledning.

Jag kom i går hem från Malta där vi hade en internationell konferens om kontraterrorism, fru talman. Där låg fokus på barn och ungdomar. De flesta länder som var representerade har valt en brottsförebyggande ansats och en rehabiliterande, återintegrerande ansats. Man kastar alltså inte 11- eller 12-åringar i fängelse och förhör inte 14-åringar som om de vore vuxna. De som uttalade sig var experter, så jag misstänker att det ligger mycket i det de säger.

Den grupp på 115 som har kommit tillbaka till Sverige innehåller dock en hel del 20–25-åringar, och det finns även äldre personer. Jag kan i alla fall inte i dag svara på en fråga från allmänheten eller medborgarna om hur vi i Sverige hanterar dessa personer. De har enligt Säpo uttryckligen hjälpt Islamiska staten.

Vi såg i går den avskryvårda attacken i Beirut i mitt födelseland Libanon där drygt 40 personer dog av Islamiska statens självmordsbombare. Det är klart att dessa frågor kommer upp, och vi i Folkpartiet har uppmärksammat det lite grann i vår skuggbudget när det gäller åklagarkapacitet eller riksenheten för krigsbrott. Det handlar också om att intensifiera arbetet med Migrationsverket. Nu när det finns flyktingströmmar finns det bland allmänheten i Sverige en oro även för det. Vi ska inte bara ha koll utan också vidta åtgärder.

Jag tror inte att det räcker att hänvisa till en generell, långsiktig strategi som kommer nästa år. Den har presenterats, men de konkreta förslagen har inte kommit än. Jag tror inte att det räcker att vi tidigast nästa höst eventuellt har en lagstiftning när det gäller just resandedelen. Den här interpellationen handlar om vilken beredskap Sverige som nation och regeringen har när vi vet att vi har 115 som enligt Säpo har deltagit i och stöttat Islamiska statens strider.

Anf. 34 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Låt mig först bara klara ut detta med strategin. Strategin kom i somras. Sedan har den lagts på riksdagens bord, och Folkpartiet och andra partier har haft möjlighet att motionera om den. Jag tror inte att skrivelsen har riksdagsbehandlats än, utan det är väl på väg att ske nu under höstriksdagen. Trots att den inte är färdigbehandlad av riksdagen har regeringen vidtagit en del av de åtgärder som pekas ut i strategin. Arbetet går alltså vidare trots att skrivelsen inte är färdigbehandlad av riksdagen än. Alla de konkreta förslag som finns där ska genomföras och växlas ut i konkreta åtgärder.

Låt mig ändå dröja en sekund vid lagstiftningen. Det är nämligen sant att terrorbrott som sådana fångas upp av den nuvarande lagstiftningen i Sverige, men i övrigt när det gäller terrorkrigsresenärerna är den lagstiftning vi har alldeles för svag. Det är tyvärr en brist den tidigare regeringen får ta på sig ett stort ansvar för. Man tog inte tag i problematiken tidigare och började inte det lagstiftningsarbete som krävs. Jag kan ta några exempel.

När det gäller finansieringen av terror och terrorkrigsresor är det i dag förbjudet att bidra med finansiering till terrorkrigsresor, men det krävs att åklagaren ska leda i bevis att den peng du har gett till organisationen fak-

tiskt har använts för en terrorhandling. Det är nästan omöjligt för en åklagare att bevisa att den peng du sätter in på ett konto i Sverige leder till en terrorattack i Syrien eller Irak där vi inte har polis, forensics eller säkerhetspolis på plats.

Därför föreslår utredaren, och även FATF-regelverket, att syftet inte ska behöva klargöras, det vill säga att även om du ger 100 000 till en terrororganisation för ett påstått humanitärt syfte ska det kriminaliseras. Det är för att kunna säkerställa att terrororganisationer inte ska kunna ha en humanitär cover-up och på det sättet kunna finansiera sin verksamhet. Den ändringen gör att det blir mycket lättare för åklagaren att leda i bevis att den terrorfinansiering som, tyvärr, trots allt sker i Sverige ska kunna räcka för en fällande dom i domstol.

Samma sak är det i rekryteringsdelen. Det är förbjudet att rekrytera och att hålla terrorträning i Sverige i dag, men det är inte förbjudet att åka på träningsläger med Islamiska staten i syfte att bli självmordsbombare.

Den terrorist som sprängde bomben i Libanon, som Roger Haddad berättade om, hade lagligt kunna åka på träningsläger om han hade varit svensk medborgare, enligt den svenska lagen som gällde under den förra borgerliga regeringen. Det kan väl inte vara en lagstiftning som Roger Haddad och Folkpartiet är nöjda med, och det tror jag inte att de är, fru talman.

Vad jag vill illustrera är att även om Roger Haddad har rätt i att terrorbrotten är kriminaliserade i dag finns det så stora luckor att vi måste gå vidare. Genom att täppa till ett antal av luckorna blir det lättare att ställa de personer som återvänder från Syrien i dag till svars för sina handlingar.

Den nationella samordnaren ska, precis som Roger Haddad säger, ge vägledning till kommunerna, gör också det och har producerat ett antal material.

Roger Haddad frågar om det ska vara repressiva eller sociala åtgärder. Det ska vara både och, menar jag. De ska vara sociala för dem som inte gjort sig skyldiga till terroristhandlingar och för dem som återvänder på grund av att de har sett Islamiska statens verkliga ansikte. Men de ska vara repressiva mot dem som har begått brott och terrorhandlingar för att man senare, när de har sonat sitt brott, ska kunna göra sociala insatser och hjälpa dem tillbaka in i samhället.

Anf. 35 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Tack, inrikesministern! De som just nu utreder lagstiftning om strid utomlands har meddelat att det är väldigt komplicerat. Det finns inga lätta svar att lägga fram till regeringen eller riksdagen.

Chefen för riksenheten för säkerhetsmål, Agnetha Hilding Qvarnström, säger att det som är på gång är ett slag i luften. Det finns redan i dag, anser hon som åklagare, möjlighet att åtala och lagföra de personer som har rest och kommit tillbaka, till exempel för krigsbrott. Hon ser en risk för att kommande straffskärpningar inte kommer att leda till att fler lagförs. Agnetha Hilding Qvarnström har en väldigt viktig funktion i vår konstitution och i vårt samhälle. Hon är chef för Riksenheten för säkerhetsmål, och jag hoppas att hon har underlag för sina uttalanden. Det skulle i så fall innebära att några av dem som är på väg dit ned eller är där nere, och inte minst de som har kommit tillbaka, faktiskt skulle kunna åtalas för

Prot. 2015/16:27

13 november

Svar på

interpellationer

Prot. 2015/16:27
13 november

Svar på
interpellationer

terrorist- eller krigsbrott. Men jag är inte åklagare; jag är förtroendevald, så jag får följa den juridiska processen.

När det avslutningsvis gäller nuvarande lagstiftning har Säpo tidigare informerat om rekrytering. Det har varit få åtal, och hittills har samtliga lagts ned. Just nu finns ett ärende från Järfälla. Det är det enda kända ärende som är aktuellt.

Fokus i interpellationen var på hanteringen av dem som är tillbaka, oavsett om den är social eller repressiv. Här meddelar inrikesministern i sitt svar att han inte tänker ta några fler initiativ med anledning av Säpos rapport, och det oroar mig.

Anf. 36 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Det var en fin retorisk poäng, Roger Haddad. Men om vi ska vara ärliga är skälet till att vi inte vidtar några ytterligare åtgärder, efter det att Säpos rapport presenterats, att vi redan har presenterat över tjugotalet åtgärder till riksdagen – åtgärder som den förra regeringen skulle ha kunnat vidta men inte gjorde. Det är inte därför att vi sitter nöjda efter den senaste rapporten. Vi följer kontinuerligt upp utvecklingen tillsammans med Säpo.

Kommer Säkerhetspolisen eller Åklagarmyndigheten, eller för den delen till och med Roger Haddad och Folkpartiet, fram med konstruktiva förslag, utöver de som finns i strategin, som skulle kunna skärpa Sveriges arbete mot terrorism är jag naturligtvis beredd att lyssna på dem och vidta rätt åtgärder.

Sedan vill jag bara för protokollet få noterat att den bild som Roger Haddad ger av åklagarens syn på lagen kraftigt avviker från den bild som Åklagarmyndigheten ger i sina remissvar till utredningen. Det gör att jag blir lite tveksam till om Roger Haddad verkligen har tolkat åklagaren rätt och riktigt. Om Roger Haddad har gjort det emotser jag förslag på ändringar i lagstiftningen, vilken vi inom kort lägger på riksdagens bord, som skulle kunna leda till att vi ökar antalet lagförda.

Vi ska inte låtsas som att det mellan Folkpartiet och Socialdemokraterna finns olika motiv för eller önskemål om att de människor som gör sig skyldiga till de här hemska brotten ska lagföras i svensk domstol och sättas bakom lås och bom. I det arbetet välkomnar jag Folkpartiets oftast konstruktiva och bra bidrag för att nå vårt gemensamma mål om ett tryggare Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2015/16:117 om stoppet för nya förvaltningsområden på finska

Anf. 37 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Fru talman! Roger Haddad har frågat mig om inte ett stoppbeslut gällande nya förvaltningskommuner borde ha förankrats bättre med företrädare för de nationella minoriteterna och på vilket sätt regeringens beslut

gör det lättare för kommuner och landsting som vill in i förvaltningsområdena. Vidare frågar Roger Haddad vilka konkreta åtgärder regeringens högre ambitioner med lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk omfattar.

Låt mig börja med att upprepa att regeringens ambition med politiken för de nationella minoriteterna är hög. Det sätt på vilket Sverige säkrar de nationella minoriteternas rättigheter är en måttstock för vårt samhälle. Det är även därför som regeringen så långt som det är möjligt samråder med företrädare för minoriteterna, och för mig är de synpunkter som framförs och det kunskapsutbyte som sker vid samråden en mycket viktig del av mitt arbete.

Det som regeringen har fattat beslut om är ett förslag till ekonomiska ramar för förvaltningsområdena. Detta har beretts inom ramen för den interna budgetprocessen, och det är inte möjligt att samråda om de ekonomiska ramarna i en kommande budgetproposition.

Intresset för att ingå i förvaltningsområdena är fortsatt stort, och detta är glädjande. Ett lokalt engagemang är avgörande för att minoriteternas rättigheter ska kunna förverkligas. Det arbete som bedrivs i de kommuner och landsting som ingår i förvaltningsområdena är fortsatt en viktig resurs i arbetet.

Med detta sagt måste jag som ansvarigt statsråd agera när jag vid ett flertal tillfällen får synpunkter från de nationella minoriteterna, från de samordnande och uppföljande myndigheterna och från Europarådet att det finns brister i systemet, särskilt på så sätt att statsbidraget används olika och att de rättigheter som de nationella minoriteterna har därigenom genomförs på olika sätt och i olika grad beroende på var man bor. Detta är inte avsikten och därför finns ett behov av att se över systemet.

Mot denna bakgrund har regeringen uppdragit åt Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget att genomföra en översyn av statsbidragets användning i förvaltningskommunerna. Det finns ett behov av att se över området. Därför har regeringen aviserat en översyn av lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk samt förtydliganden av vissa andra åtgärder på området. På sikt kan detta stärka det lokala arbetet.

Angående frågan om konkreta åtgärder arbetar vi till exempel med att stärka tillgången till lärare i nationella minoritetsspråk genom att ge ekonomiska förutsättningar för deltagare att genomgå Skolverkets utbildningsinsatser för sådana lärare. Men jag vill särskilt lyfta fram behovet av den aviserade översynen, detta efter återkommande kritik som har varit känd under ett antal år.

Anf. 38 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Jag tackar kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke för svaret på interpellationen.

Jag har haft förmånen att arbeta med dessa frågor sedan 2009. Jag var folktopartistiskt kommunalråd i Västerås när Västerås som första kommun i Sverige på våren 2010 ansökte om att frivilligt ansluta sig till lagen om nationella minoriteter och den del av reformen som gäller förvaltningsområden på finska. Jag har särskilt lyft fram de finska förvaltningsområdena, men de för meänkieli och samiska är lika viktiga.

Jag är bekymrad. Det är lätt att säga att regeringen ska göra en översyn och att man inte har kunnat förankra eftersom det har varit en budgetfråga.

Gislaved, Järfälla, Luleå, Skellefteå, Sundsvall, Söderhamn, Åsele och Örnsköldsvik är de åtta kommuner som har ansökt hos regeringen. Har dessa kommuner fått besked om sina ansökningar? De har aktivt hört av sig till regeringen och Kulturdepartementet och sagt att de vill vara en del av lagen om nationella minoriteter och förstärka sin service vad gäller demokrati, förskola, kultur, språk och inte minst äldreomsorg.

Det är en viktig och uppskattad reform. Folkpartiet anser också att man efter tre fyra år ska följa upp insatserna. Vissa landsting och kommuner gör inget och har mycket pengar över. Då finns det anledning för staten att vara lite tuff mot dem och säga: Ni har ansökt och fått bifall och statsbidrag. Hur kommer det sig att ni inte gör något för de äldre och förskolan vad gäller demokrati och stöd för de fem nationella minoriteterna?

Fru talman! Det ligger ingen motsättning i att dels göra en översyn och följa upp där det har funnits kritik, dels behandla de åtta ansökningar som har inkommit.

Har regeringen sagt något till dessa kommuner? Eller har de fått läsa i en tidning eller i en budget att det inte blir några beslut om förvaltningsområden?

Anf. 39 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Fru talman! Jag tackar riksdagsledamot Haddad för interpellationen och inlägget.

Jag delar riksdagsledamotens engagemang och förståelse för vilken roll lagen och förvaltningskommunerna spelar. Det jag inte kan bortse från är det som riksdagsledamot Haddad också lyfter upp om att det har funnits en kritik av hur olika rättigheterna kommer en till del beroende på var i landet man bor.

Denna kritik har varit tydlig under många år. Jag tog del av den redan som generaldirektör för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor innan jag blev utsedd till statsråd, och jag hade med mig kritiken in i det ämbete jag nu har.

Regeringen har beslutat att man inte kan bortse från denna kritik.

Jag vet att inte minst Folkpartiet med heder har arbetat för de nationella minoriteternas rättigheter och för mänskliga rättigheter i stort.

Att se över och utreda på vilket sätt statsbidraget har använts är en avgörande fråga. Det är skattepengar, och skattepengar ska dit de är ämnade att gå.

Denna kritik har påtalats mig så länge jag har varit statsråd. I nästan ett och ett halvt år har jag fått höra att vi måste göra något. Förvaltningskommunerna måste skötas ännu bättre, både vad gäller grundskyddet, som gäller alla, och det stärkta skyddet. Det finns kommuner, till exempel Hanninge, Västerås med flera, där det fungerar bra, men det är alldeles för stora skillnader.

Vi har gett Sametinget och Länsstyrelsen i Stockholms län i uppdrag att se över hur statsbidraget har använts. Jag kommer att motta rapporten i februari, och i väntan på den beslöt vi att pausa adderandet av ytterligare

förvaltningskommuner. Vi gör det för att vi ser att lagen och förvaltningskommunerna är så viktiga. Vi vill inte underminera detta utan fortsätta att stärka det. Det är en paus, inte ett stopp.

Samtidigt är det bestämt att vi ska utreda hela lagen. Jag vet att flera riksdagsledamöter och medlemmar i Folkpartiet har lyft upp vikten av att inte minst lagar som ska skydda minoriteters rättigheter är kraftfulla och bär.

Regeringen pausar. Det är inget stopp. Vi står i ständig kontakt med företrädarna för de nationella minoriteterna, och vi följer de principer och den ordning som finns vad gäller samråd. Utöver det har jag varit mån om att ha en ännu mer intensiv kontakt, så kritiken och dialogen har varit tydlig.

De åtta kommuner som har ansökt men inte finns med i den budget som riksdagen beslutar om i december kommer att få ett tydligare formellt besked när budgeten är antagen. Vi har dock redan varit i kontakt med företrädarna för de nationella minoriteterna i de kommuner som är berörda och med ett flertal riksdagsledamöter från olika partier.

Det är viktigt att det stora och betydelsefulla arbetet i dessa kommuner inte stannar upp. De måste känna att de är en viktig del av de nationella minoriteternas rättigheter och att de fortsätter att ha en intensiv dialog och ett tätt samarbete med de nationella minoriteternas företrädare.

Nu tar vi det hela ett steg framåt. När vi adderar ytterligare förvaltningskommuner kommer vi att göra det med kraft. Vi kommer att göra det på en rad politikområden som stärker de nationella minoriteternas rättigheter i vårt land.

Anf. 40 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Jag tackar kultur- och demokratiministern.

Jag är bekymrad över regeringens hantering av minoritetspolitiken, och det är uppenbart att det finns ekonomiska aspekter på detta. Folkpartiet har i sin skuggbudget lagt 10 miljoner kronor mer än regeringen på detta utgiftsområde.

Det statsbidrag som normalt betalas ut ligger på 1–2 miljoner för större kommuner. Några av de kommuner som jag räknade upp är mindre än Västerås, så de skulle ha fått kanske ½ miljon kronor. I sammanhanget är det alltså inga stora pengar.

Jag begriper inte varför man ska trycka på pausknappen för dessa kommuner. Jag beklagar det.

I svaret säger statsrådet att det är av budgetskäl som man inte har kunnat föra en dialog med dessa kommuner. Men förhandsbesked handlar inte bara om ekonomi. De har rätt att få ett förhandsbesked. När Västerås ansökte fick vi ett förhandsbesked från Regeringskansliet om att regeringen skulle behandla vår ansökan under de närmaste veckorna och att man förmodligen skulle bifalla vår ansökan om frivillig anslutning till det finska förvaltningsområdet.

Har dessa kommuner fått läsa om det i en tidning eller via omvägar fått reda på att de inte kommer att få sina ansökningar behandlade? Jag vill ha ett klart besked. Det är det minsta man kan kräva av demokratiministern vad gäller samrådsförfarandet.

I tidigare svar från statsrådet säger hon att regeringen inte har någon skyldighet att samråda. Men regeringen måste föregå med gott exempel. Annars kan man inte ställa krav på att landstingspolitiker och kommunalråd ska samråda om allt som berör de nationella minoriteterna, vilket det står i lagen. Sveriges riksdag har stiftat denna lag, och då borde den även omfatta regeringen. Oavsett om det är ekonomiska förslag eller verksamhetsförslag ska regeringen åtminstone samråda med de nationella minoriteterna och ta dem på stort allvar.

Det regeringen har gjort är att minska tilliten till staten. Vi har under många år jobbat hårt för att bygga upp och upprätthålla förtroendet och tilliten mellan statsmakten och de nationella minoriteterna.

Fru talman! I interpellationssvaret säger demokratiministern att det finns kritik mot hur statsbidragen har använts och mot att det genomförs på olika sätt i olika grad beroende på var man bor, och eftersom det inte är avsikten finns det ett behov av att se över systemet.

Vad menar kultur- och demokratiministern med den formuleringen? Det står uttryckligen att det är kommunerna och landstingen som tillsammans med de nationella minoriteterna och inom lagen för nationella minoriteter ska bestämma vad som ska prioriteras. Det kan vara inom äldreomsorgen, kulturella inslag eller att man vill bygga upp språken meänkieli, samiska eller finska lokalt. Vad innebär formuleringen? Det vill jag ha reda på.

Om regeringen menar att det är fel med variationer vill jag veta det, för det är inte att stötta de intentioner som åtminstone lagstiftaren har haft när det gäller lagen om nationella minoriteter.

Anf. 41 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Fru talman! Jag tackar riksdagsledamot Haddad för inlägget.

Om det är något jag har lagt tid på under mitt dryga år som statsråd är det att ha tät kontakt med våra nationella minoriteters företrädare. Det är jag övertygad om att de alla kan vittna om.

Det har inte på något sätt brustit när det gäller de rutiner som fanns tidigare, och jag har till och med intensifierat kontakten mellan regeringen och de olika nationella minoriteterna. Det är jag väldigt glad över, för det underlättar mitt arbete och gör att jag känner mig trygg när jag föreslår för regeringen att vi ska utreda minoritetslagen efter flera år av kritik och passivitet.

Samråd – ja, vi har verkligen samrått med de nationella minoriteterna. Jag och regeringen samråder inte med kommunerna, men vi samråder med de nationella minoriteterna och deras företrädare. Sedan kan de ha uppgifter eller uppdrag i kommuner, men det är med de nationella minoriteterna som vi samråder.

Regeringen samråder däremot inte om budgetfrågor. Det är viktigt att vi särskiljer de olika uppgifterna. Vi samråder om frågor rörande de nationella minoriteternas förutsättningar och rättigheter.

Riksdagsledamot Haddad sa att han är väldigt bekymrad över politiken för de nationella minoriteterna. Det förvånar mig. Då tror jag inte att riksdagsledamoten har umgåtts tillräckligt mycket med mig så att jag har kunnat berätta om alla satsningar som vi redan har påbörjat och de ambitioner

vi har att under mandatperioden stärka de nationella minoriteternas rättigheter och de mänskliga rättigheterna i vårt land.

Det är allt från att vi har svarat på en UPR-rapport att vi har initierat och ämnar lägga fram för riksdagen att en oberoende MR-institution äntligen ska inrättas i Sverige. Den ska bevaka mänskliga rättigheter, något som jag vet att Folkpartiet, inte minst Roger Haddad och många av hans medarbetare och kollegor, har välkomnat.

Vi gör en översyn av hur statsbidraget används. Det är svaret på en av riksdagsledamotens frågor. Som jag angav i interpellationssvaret används det statsbidrag man har rätt till olika innanför ramens gränser.

Ett tydligt exempel där många nationella minoriteters företrädare har påtalat brister i systemet när det gäller hur statsbidraget används och hur man jobbar i förvaltningskommunerna är tolkningen av helt eller delvis. Alltför ofta med den formuleringen tolkar man det som delvis i stället för helt. Detta har påtalats om det förstärkta skyddet.

Det finns flera olikheter. Lagen och rättigheterna är själva botten som allt ska byggas på. Det vi ser olikheter i är när man naggar kanterna och när de grundläggande rättigheterna inte efterlevs.

För att gå tillbaka till att riksdagsledamoten är väldigt bekymrad tillsätter vi en utredning, som jag sa tidigare. Äntligen ses lagen över. Det kommer att ge oss underlag för ny politik som stärker lagen med koppling till de konventioner som Sverige har skrivit under.

Vi har även gett Skolverket i uppdrag att utveckla ett snabbspår för lärare i minoritetsspråken, något som också efterfrågats i långa tider och som de nationella minoriteternas företrädare har lyft fram.

Vi utvecklar minoritet.se, då det fortfarande endast är 66 procent av Sveriges befolkning som kan nämna *en* nationell minoritet, trots att lagen har funnits i fem år och politiken i femton.

Vi stärker dessutom Sametinget med ½ miljon så att de kan utreda, se över, hitta och identifiera mätmetoder för att följa upp det samiska språkets utveckling. Det är en satsning i jämförelse med vad den tidigare regeringen gjorde när det gäller nationella minoriteter och mänskliga rättigheter i vårt land.

Anf. 42 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Folkpartiet har avsatt 10 miljoner kronor mer än Miljöpartiet och Socialdemokraterna till minoritetspolitiken.

Flera av de skäl statsrådet lyfte upp är uppenbart av ekonomisk karaktär, och statsrådet säger att man inte samråder om budgeten. När ni pausar passar ni naturligtvis på att inte använda dessa pengar, Alice Bah Kuhnke. Det är en indirekt besparing, inte en satsning.

Det var Folkpartiet som fattade besluten om språkinstitutioner, universitet, minoritetsspråk, skärpt skollag och att göra det lättare för unga och barn att få del av minoritetsspråk.

Om vi hade suttit i regeringsställning hade vi också aviserat en översyn av lagen när det gäller helt eller delvis, eftersom den uppenbarligen tolkas olika. Det ska vi göra i alla fall, men det behöver inte innebära att Gislaved, Järfälla, Luleå, Skellefteå, Sundsvall, Söderhamn, Åsele och Örnsköldsvik ska pausas.

I många av dessa kommuner är det ibland kommunpolitiker men oftast de nationella minoriteterna själva som driver den politiska process eller den civila samhällsprocess som leder till att kommunerna till slut säger: Okej, nu ska vi vända oss till Stockholm och regeringen och ansöka om att få ingå i förvaltningsområdena för meänkieli, finska och samiska.

De åtta kommunerna har fått reda på detta indirekt, för tydligen har de ännu inte fått något formellt besked. Det kommer enligt statsrådet i december. Då ska de få reda på att de inte kommer att bli förvaltningsområden.

Jag tycker att det är olyckligt. Jag förstår inte hur statsrådet kan fortsätta att försvara den här hanteringen. Jag tycker att det finns brister i samrådsförfarandet. Jag är också orolig, fru talman, över kritiken mot skillnaderna i hantering.

Det framgår inte klart i interpellationssvaret vad regeringen avser.

Anf. 43 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Fru talman! Jag tackar Roger Haddad för debatten och för att han har gett mig möjlighet att tala om dessa viktiga frågor.

Jag har klargjort min och regeringens ambition när det gäller nationella minoriteter och mänskliga rättigheter i vårt land. Det är inte ett område som det kommer att sparas på under mandatperiodens kommande år.

Om det är någonting som vårt land är i stort behov av är det att stärka nationella minoriteters möjligheter, stärka mänskliga rättigheter och bekämpa rasism och diskriminering, som vi i detta nu tyvärr ser blomstra i förhållande till hur det såg ut här för bara något år sedan. Det är bränder på asylboenden och liknande.

Möjligheterna och rättigheterna för nationella minoriteter är mycket mer än förvaltningsområdena. Självklart kommer dessa områden att fortsätta att vara en viktig och tydlig pusselbit och ett centrum för hur vi arbetar med nationella minoriteters rättigheter och med lagen. Men det krävs mycket mer runt omkring.

Som jag sa alldeles nyss krävs satsningar mot rasism och diskriminering, och det krävs satsningar på språk, lärarutbildning, skolmaterial och allt som vi i Sverige har fått kritik för, bland annat från Europarådet men framför allt från de nationella minoriteternas företrädare.

Precis som riksdagsledamoten sa är det de nationella minoriteterna i vårt land som har drivit på utvecklingen. Det är oerhört viktigt med en god och tät kontakt med våra nationella minoriteter och att de känner att de har regeringens, statens och riksdagens stöd i att deras rättigheter ska främjas och att lagen spelar roll.

Just därför ser vi nu över lagen och tillsätter en utredning. Sedan kommer vi att köra vidare i ett tempo som gör att vi kan imponera på Roger Haddad vid mandatperiodens slut. Förhoppningsvis har vi då också stärkt mänskliga rättigheter i vårt land på ett väldigt tydligt sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Följande dokument anmäldes och bordlades:

EU-dokument

KOM(2015) 610 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén Kommissionens arbetsprogram 2016 Dags för nya tag

§ 11 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 12 november

2015/16:171 Regeringens hantering av flyktingkrisen

av *Boriana Åberg* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:172 Nya åtgärder inför klimattoppmötet i Paris

av *Jens Holm* (V)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:173 Situationen för statslösa asylsökande palestinier i Sverige

av *Torbjörn Björlund* (V)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:174 Ytterligare skattehöjningar på grund av flyktingmottagandet

av *Fredrik Schulte* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:175 Provisionsförbud vid försäljning av finansiella produkter

av *Fredrik Schulte* (M)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2015/16:176 Handläggningstiderna för vapenlicenser

av *Krister Hammarbergh* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:177 Digitalt ansökningsförfarande för licenser för jaktvapen och vapen för prickskytteändamål

av *Krister Hammarbergh* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:178 En oberoende utvärdering av Sveriges engagemang i Afghanistan

av *Hans Linde* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:179 Regelverket för tillståndsgivning för vapenförvaring

av *Krister Hammarbergh* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:180 Det europeiska vapenpasset

av *Krister Hammarbergh* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:181 Åtgärder vid en eventuell militär kris i Baltikum

av *Allan Widman* (FP)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

Prot. 2015/16:27
13 november

2015/16:182 Nystartsjobb i småföretag
av *Katarina Brännström* (M)
till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)
2015/16:183 Vidareutveckling av Valfärdsakademin
av *Anette Åkesson* (M)
till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)
2015/16:184 RUT-avdragets ökande popularitet
av *Anette Åkesson* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 12 november

2015/16:296 Problemet med sjögull i våra vatten
av *Åsa Coenraads* (M)
till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)
2015/16:297 Antalet specialsjuksköterskor inom svensk sjukvård
av *Cecilie Tenfjord-Toftby* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)
2015/16:298 Klimataspekterna i miljöbalken
av *Cecilie Tenfjord-Toftby* (M)
till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)
2015/16:299 Vattenkraftsutredningen
av *Cecilie Tenfjord-Toftby* (M)
till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)
2015/16:300 Tyngre lastbilar på våra vägar
av *Erik Ottoson* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)
2015/16:301 Missbruk av svenska pass
av *Kent Ekeröth* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)
2015/16:302 Öppna data
av *Erik Ottoson* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)
2015/16:303 Social hållbarhet i Sverige
av *Cecilie Tenfjord-Toftby* (M)
till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)
2015/16:304 Våld vid fotbollsmatcher
av *Thomas Finnborg* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)
2015/16:305 Polisanmälningar som blir meningslösa
av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)
2015/16:306 Nedläggning av skattekontor
av *Ulla Andersson* (V)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:307 Rätten att arbeta i väntan på utvisning

av *Amir Adan* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:308 Abortlagstiftningen

av *Emma Henriksson* (KD)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:309 Miljöministerns syn på eventuella miljökonsekvenser av Tvärförbindelse Södertörn

av *Erik Ottoson* (M)
till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:310 Terrorister bland asylsökande

av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:311 Tillsyn av kosttillskott

av *Amir Adan* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:312 Fråga om beredskapspolisens återuppriktande

av *Allan Widman* (FP)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:313 Momsregler för flyktingboenden

av *Gunilla Nordgren* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:314 Kommunismens brott i Europa

av *Birgitta Ohlsson* (FP)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:315 Situationen för syriska kvinnor i Turkiet

av *Maria Weimer* (FP)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:316 Problemet med sjögull i våra vatten

av *Åsa Coenraads* (M)
till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:317 Byggavgifter

av *Caroline Szyber* (KD)
till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2015/16:318 Nya regler för miljöbilspremien

av *Gunilla Nordgren* (M)
till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:319 Svenska Skeppshypoteks utlåningsverksamhet

av *Boriana Åberg* (M)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

§ 13 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 12 november

2015/16:271 Järnvägsnätsbeskrivning 2017

av *Per Klarberg* (SD)
till statsrådet Anna Johansson (S)

Prot. 2015/16:27
13 november
-----

§ 14 Kammaren åtskildes kl. 10.49.

Förhandlingarna leddes av tredje vice talmannen.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Eva-Lena Ekman

§ 1 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 3 Svar på interpellation 2015/16:115 om ensamkommande barns gode män	2
Anf. 1 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	2
Anf. 2 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	3
Anf. 3 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	4
Anf. 4 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	4
Anf. 5 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	5
Anf. 6 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	6
Anf. 7 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	6
§ 4 Svar på interpellation 2015/16:138 om skärpta straff för id-kapning	7
Anf. 8 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	7
Anf. 9 TINA GHASEMI (M)	7
Anf. 10 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	8
Anf. 11 TINA GHASEMI (M)	9
Anf. 12 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	9
Anf. 13 TINA GHASEMI (M)	10
Anf. 14 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	10
§ 5 Svar på interpellation 2015/16:101 om avdragsrätt för gåvor	11
Anf. 15 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	11
Anf. 16 ERIK ANDERSSON (M)	12
Anf. 17 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	12
Anf. 18 ERIK ANDERSSON (M)	13
Anf. 19 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	13
Anf. 20 ERIK ANDERSSON (M)	13
Anf. 21 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	14
§ 6 Svar på interpellation 2015/16:107 om regeringens hantering av det parlamentariska läget	14
Anf. 22 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	14
§ 7 Svar på interpellation 2015/16:124 om regeringens satsningar på vård, skola och omsorg	15

Anf. 23 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	15
Anf. 24 FREDRIK SCHULTE (M)	15
Anf. 25 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	16
Anf. 26 FREDRIK SCHULTE (M)	16
Anf. 27 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	17
Anf. 28 FREDRIK SCHULTE (M)	18
Anf. 29 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	18
§ 8 Svar på interpellation 2015/16:105 om återvändande IS- terrorister	19
Anf. 30 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	19
Anf. 31 ROGER HADDAD (FP).....	20
Anf. 32 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	21
Anf. 33 ROGER HADDAD (FP).....	21
Anf. 34 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	22
Anf. 35 ROGER HADDAD (FP).....	23
Anf. 36 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	24
§ 9 Svar på interpellation 2015/16:117 om stoppet för nya förvaltningsområden på finska.....	24
Anf. 37 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUNKE (MP)	24
Anf. 38 ROGER HADDAD (FP).....	25
Anf. 39 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUNKE (MP)	26
Anf. 40 ROGER HADDAD (FP).....	27
Anf. 41 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUNKE (MP)	28
Anf. 42 ROGER HADDAD (FP).....	29
Anf. 43 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUNKE (MP)	30
§ 10 Bordläggning.....	31
§ 11 Anmälan om interpellationer	31
§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar	32
§ 13 Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	33
§ 14 Kammaren åtskildes kl. 10.49.	34